

KÜLKERESKEDELMI ÜGYLETEK TÍPUSAI, JELLEMZŐI

Tótzsák Éva

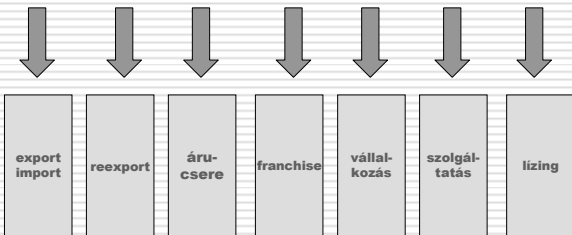

KÜLKERESKEDELMI ÜGYLETEK

KÜLKERESKEDELMI ÜGYLET FOGALMA

Általában: minden üzleti tranzakció, ha a résztvevők nem azonos ország magánszemélyei vagy vállalkozásai.

KÜLKERESKEDELMI ÜGYLET AZ EU-BAN

- Az Európai Unió nemcsak Európa térképét rajzolja át, de **újraértelmezi** a fogalmat is
- Az Európai Unióban: **az Unión kívüli** országok vállalkozásaival vagy magánszemélyeivel kötött ügyletek

---

ÜGYLETEK AZ EURÓPAI BELSŐ PIACON

- Korábbi export **közösségi eladás** (közösségen belüli értékesítés)
- Korábbi import **közösségi vásárlás** (közösségen belüli beszerzés)

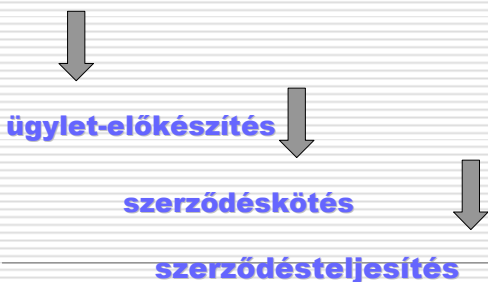

KÜLKERESKEDELMI ÜGYLET SZAKASZAI

Három szakasz:

KÜLKERESKEDELMII ÜGYLETEK SOKFÉLESÉGE

- A nemzetközi üzleti életet az ügylettípusok sokfélesége jellemzi**
- DE: minden egyes külkereskedelmi ügylet unikum a maga módján. Rutin megoldások, sablonok nincsenek.**

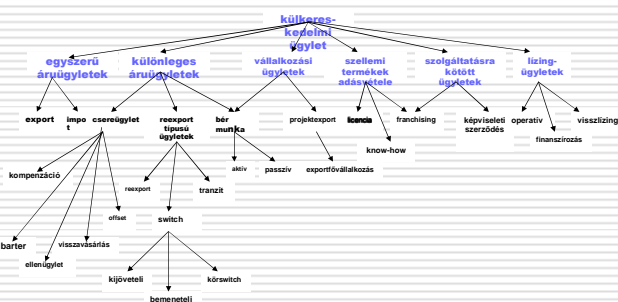

KÜLKERESKEDELMII ÜGYLETEK RENDSZEREZÉSE

Megjegyzés: a szolgáltatási ügyletek számos formáját nem tartalmazza a táblázat.

KÜLKERESKEDELMII ÜGYLETEK RENDSZEREZÉSE

- Egyszerű áruügyletek**
- Különleges áruügyletek**
- Szellemi termékek adásvétele**
- Vállalkozási ügyletek**
- Szolgáltatásra kötött ügyletek**
- Lizing ügyletek**

NEMZETKÖZI ADÁSVÉTEL

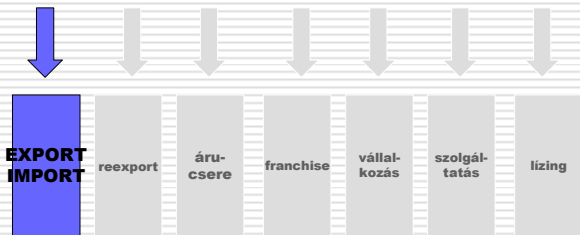

KÜLKERESKEDELMI ÜGYLETEK

NEMZETKÖZI ADÁSVÉTEL

JOGVÉDELEM ALÁ TARTOZÓ SZELLEMI TERMÉKEK

A jogvédelem lehet:

➔ **szertői jogvédelem**
(irodalmi, művészeti, tudományos alkotások)

➔ **iparjogvédelem**
(találmányok, újítások, ipari minták, védjegyek, eredet megjelölések, szoftverek, stb.).

LICENCIA ÜGYLET

**Licencia ügylet az
iparjogvédelem alá
tartozó szabadalom
adásvételére
vonatkozik.**

KNOW-HOW ÜGYLET

- Tárgya olyan műszaki tudás, tapasztalat, módszer („tudni hogyan”), amely adott szakmai körben ismeretes,
- Ez a tudás mások számára nem hozzáférhető, nem publikált és iparjogvédelem alá sem vont.

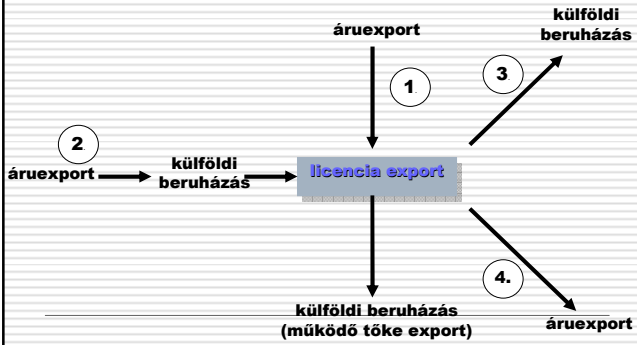

LICENCIA ÜGYLETEK NEMZETKÖZI MEGJELENÉSBEN

REEXPORT TÍPUSÚ ÜGYLETEK

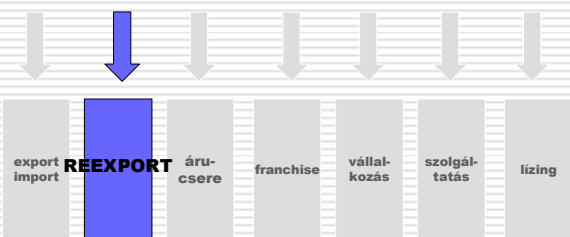

KÜLKERESKEDELMI ÜGYLETEK

REEXPORT TÍPUSÚ ÜGYLETEK

- Klasszikus reexport**
  - Tranzit ügylet**
  - Switch ügylet**
-

KLASSZIKUS REEXPORT

- Tárgya: külföldi áru eladása külföldre.**
  - Célja: rendszerint profitszerzés.**
-

TRANZIT ÜGYLET

- Tárgya: egy reexportban harmadik országbeli kereskedő nevének és papírjainak megvétele.**
  - Célja: állami tilalom megkerülése.**
-

SWITCH ÜGYLET

- Tárgya: klíring devizadiszpónibilitás (klíringdeviza-követelés) adásvétele, áruügyletek közvetítésével.**
- Célja: követelések vagy tartozások felszámolása.**

HÁROMSZÖGÜGYLET

- A belső piacon három különböző tagország vállalkozói közötti viszonteladás nem reexport.**
- Elnevezése:**

háromszögügylet

REEXPORTŐR

- Az ügylet főszereplője, kezdeményezője, szervezője és gyakran finanszírozója is.**
- Külföldön vásárol árut és külföldön értékesíti azt, de mindig másutt veszi, mint ahol eladja.**
- Az árut rendszerint változatlan formában (kiszerezésben, csomagolásban) adja tovább.**

REEXPORTŐR KOCKÁZATAI

- árukockázat
- árkockázat
- fedezetlenség kockázata
- indiszkréció kockázata

REEXPORT AZ ÁRU ÚTJA SZERINT

Az áru útja szerint

direkt

indirekt

DIREKT ÉS INDIREKT REEXPORT

Megjegyzés: Az okmányok mindkét esetben a reexportőrön keresztül jutnak el a vevőhöz. Az ellenérték kifizetése is mindkét esetben a reexportőr közreműködésével valósul meg

---

REEXPORT AZ ÜGYLET LEGALITÁSA SZERINT

---

nem leplezett

**tiltott és ezért
titkolt**

TRANZITÜGYLET

- Egy harmadik országbeli kereskedő formális bekapcsolása egy nemzetközi adásvételi ügyletbe.**
- Valamilyen külső ok – rendszerint állami szabályozás – teszi szükségessé.**

A TRANZITÜGYLET SZÜKSÉGES FELTÉTELEI

A tranzitkereskedő olyan ország kereskedője legyen:

- amely országba lehet árut importálni az eladó országából,**
- és ahonnan lehet ezt az árut exportálni a vevő országába.**

A TRANZITÜGYLET SZÜKSÉGES FELTÉTELEI

- A tranzitkereskedő hajlandó legyen színlelni mindkét ügyletkötést, formálisan előbb vevőként, majd eladóként fellépve.
- Hajlandó legyen mindkét ügylethez nevét és papírjait adni, és jutalékfizetés ellenében akár a lebukás kockázatait és következményeit is vállalni.

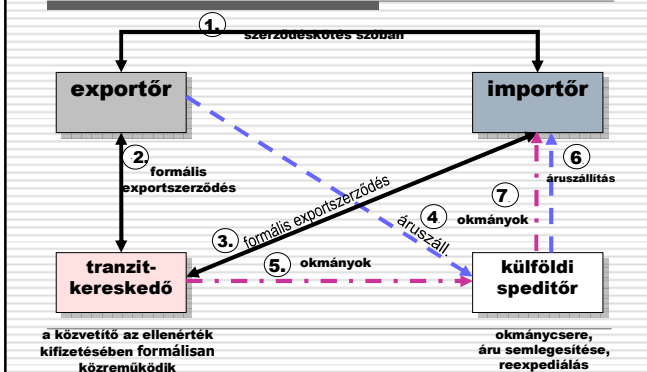

TRANZITÜGYLET LEBONYOLÍTÁSA

SWITCH ÜGYLET

- Melegágya és éltetője mindig egy államközi bilaterális klíringkapcsolat.
- Formálisan reexportként jelenik meg.

SWITCH ÜGYLET

A switch-kereskedő országának a bilaterális klíringkapcsolatban keletkezett devizakövetelését (klíringdeviza - diszponibilitását) értékesíti, vagy államának klíringdevizában fennálló tartozását törleszti **áru reexportja révén.**

SWITCH VÁLTOZATOK

Kijöveteli switch (retour ügylet)

→ **diszázió**

Bemeneteli switch (aller ügylet)

→ **ázió**

Körswitch

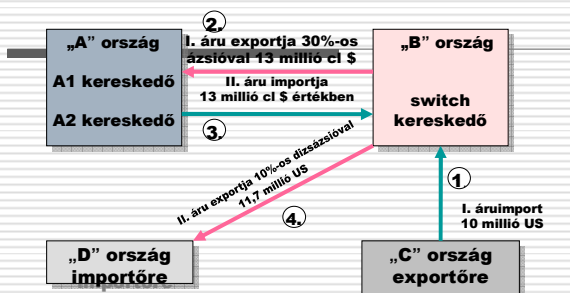

KÖRSWITCH FOLYAMATA

Üzleti eredmény:

1. „B” switch kereskedő „C” árujával „A” országban 30%-os ázióval devizadisponibilitást teremtett magának áruvásárlásra.
2. „D” megrendelésére ezért „A”-ban vásárolt árut, amit 10%-os diszázióval adott tovább.
3. „B” 10 millió US-t fektetett be és így az ügyleten 1,7 millió US-t keresett.

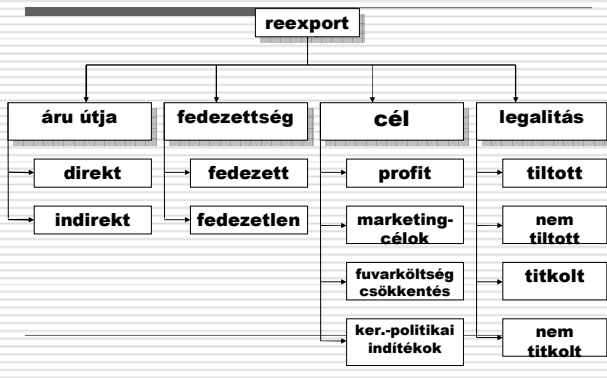

REEXPORT ÜGYLETEK RENDSZEREZÉSE

NEMZETKÖZI CSEREÜGYLETEK

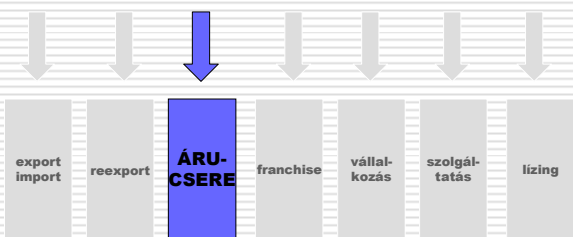

KÜLKERESKEDELMI ÜGYLETEK

CSEREÜGYLET FOGALMA

- Csereügylet minden olyan adásvétel, ahol az exportáru ellenértékét az áru vevője áruval fizeti meg, azaz **áru árura cserélnek**.
- Az összefoglalóan **barternek** nevezett tevékenység nem egyetlen, jól definiálható ügylettípust jelent, hanem igen sokrétű tevékenység-halmazt.

CSEREKERESKEDELEM SZINTJEI

Három szint:

- ➔ **államok közötti bilaterális árucseré-forgalmi és klíring megállapodások,**
- ➔ **bankok közötti barter megállapodások**
- ➔ **vállalatok közötti csereügyletek**

TIPIKUS ÜGYLETEK

- Barter**
- Kompenzáció**
- Viszontvásárlás (ellenügylet)**
- Visszavásárlás (buy back)**
- Offset ügylet**

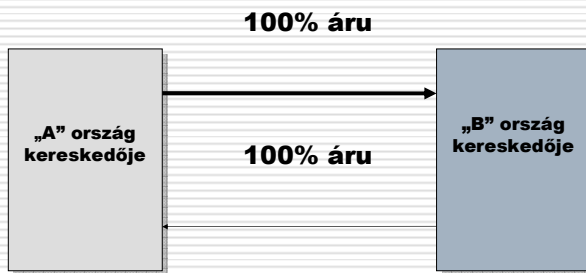

BARTER

KOMPENZÁCIÓ

- A kétirányú áruszállítások értékét valutában is kifejezik.
- Mindig egyetlen szerződést kötnek.
- Rövid időkülönbség van a kétirányú áruszállítás között.
- Nem kedvelt változat.

RÉSZTVEVŐK SZÁMA

- Ketten cserélnék árut:

önkompenzáció

- Többen vesznek részt az árucserében:

többlábú kompenzáció

TELJES ÉS RÉSZLEGES ÖNKOMPENZÁCIÓ

Teljes kompenzáció önkompensációban

Részleges kompenzáció önkompensációban

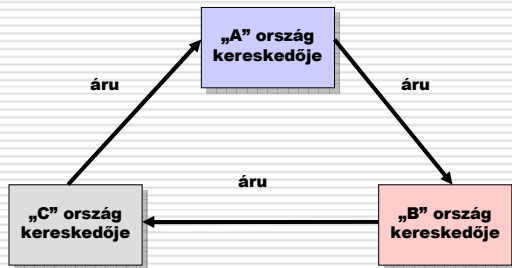

HÁROMSZÖGÜGYLET

Megjegyzés: a körügyelet akkor kompenzáció, ha az árukat értékben fejezik ki. Mivel nincs pénzmozgás, valamennyi áruérték azonos.

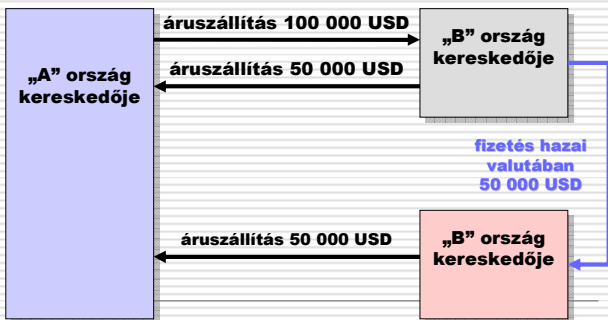

TÖBBLÁBÚ KOMPENZÁCIÓS ÜGYLET

VISZONTVÁSÁRLÁS

- A szerződő felek mindig két adásvételi szerződést kötnek, az eredeti vásárlásra vonatkozik az egyik, a viszontvásárlásra a másik.
- A két szerződés egymást feltételezi („ellenügylet”).
- Lehet teljes és részleges csereügylet is.

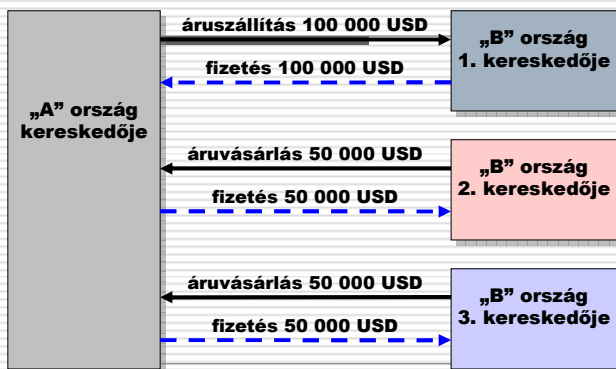

TÖBBLÁBÚ VISZONTVÁSÁRLÁSOS ÜGYLET

VISSZAVÁSÁRLÁS (BUY BACK)

- Hosszú lejáratú csereügylet.
- Igen nagy értékű ügyletkötés.
- A rendszerint fejlett országbeli vállalat gyárakat, bányaberendezéseket stb. exportál.
- Vevője (rendszerint fejlődő ország vállalata) a nagyberendezés értékét a berendezéssel előállított termékkel (eredménytermékkel) fizeti meg.

OFFSET ÜGYLET

- Egyik oldalon csúcstechnológia exportja.
- Az exportált termékek ellenértékének egy részét a vevő saját országának termékeivel fizeti meg.
- Az ellenérték másik részét hazai valutában téríti.
- Ezt az összeget az eredeti exportőr a cserepartner országában – esetleg közös vállalat keretében – beruházza, rendszerint infrastruktúra fejlesztésére fordítja.
- Az ilyen ügyletkötések rendkívül nagy értékűek és bizalmasan kezeltek.

AZ ÁRUCSERE MÉRTÉKE

- **teljes** kompenzáció
- **részleges** kompenzáció
- **túl**kompenzáció

SAJÁTOS ÜZLETI FELTÉTELEK

- Visszontvásárlás mértéke – kompenzációs ráta
- Szerződéses árak – kompenzációs cserearányok – ártámogatások
- Kötbérfizetési kötelezettség
- Transzferzáradék
- Újraeladási tilalom vagy piaci korlátozás
- „Eltérési jutalék”:

FRANCHISE ÜGYLET

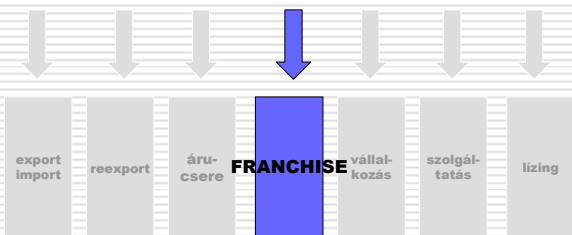

KÜLKERESKEDELMI ÜGYLETEK

FRANCHISE ÜGYLET

- A franchising áruk és/vagy szolgáltatások értékesítését megvalósító tartós kapcsolatrendszer.
- A franchise adó értékesítési know-how használati jogát engedi át a franchise vevőnek, annak tevékenysége felett folyamatos ellenőrzést gyakorolva.

TÍPUSAI

- Termelési (termék- és védjegyhasználati):** a termékekre és a védjegyhasználatra.
- Értékesítési franchise**
- Üzleti szolgáltatásokra vonatkozó franchise:** teljes körű know-how használati megállapodás, ahol az üzleti stratégia sikerességét biztosító marketing, minőségbiztosítási know-how stb. használatára is jogot kap a franchise vevő.

VÁLLALKOZÁSI ÜGYLETEK

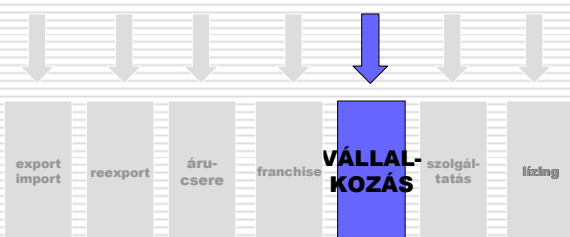

KÜLKERESKEDELMI ÜGYLETEK

VÁLLALKOZÁSI ÜGYLETEK

- Tevékenységkifejtő ügylet**, a hangsúly a dolog előállításának folyamatán van.
- Az „exportőr” valamely dolog megtervezésére, annak elkészítésére, üzembe helyezésére stb. vállalkozik, azaz valamilyen **eredmény**, valamilyen új dolog **létrehozására** vagy valamilyen szükséglet kielégítésére.
- Az ügylet másik szereplője a szolgáltatás átvételére és az ellenérték kifizetésére kötelezi magát a vállalkozási szerződésben.

FŐVÁLLALKOZÁS

- A vállalkozó tevékenysége kifejtése során igénybe vehet más vállalkozókat – hazai vagy külföldi – **alvállalkozókat**.
- Ilyenkor a vállalkozó **fővállalkozóvá** válik.
- A vonatkozó külkereskedelmi ügyletet a hazai szóhasználat **export-fővállalkozásnak** nevezi.

BÉRMUNKAÜGYLET

- Lényege **megbízás**: az egyik ország termelője vagy kereskedője megbízza a másik ország termelőjét, hogy az általa rendelkezésére bocsátott alapanyagot félkész- vagy késztermékké dolgozza fel.
- A bér munkát vállaló szerződés szerű teljesítésként **eredmény megvalósítására** (késztermék elkészítésére) vállalkozik.

BÉRMUNKAEXPORT

- A külföldi tulajdonú alapanyagot feldolgozó fél hozzáadott munkáját exportálja a visszaszállítandó késztermékben.
- Az ilyen bérmunkát **aktív** bérmunkának nevezzük.

BÉRMUNKAIMPORT

- Az alapanyag tulajdonosa külföldi munkát importál a visszaérkező késztermékben.
- Nézőpontjából ez **passzív** bérmunka.
- A bérmunkáltató az elvégzett munkáért **bérmunka díjat** fizet.

SZOLGÁLTATÁSRA KÖTÖTT ÜGYLETEK

SZOLGÁLTATÁSRA KÖTÖTT ÜGYLETEK

- A nemzetközi adásvételi ügyletek tárgya lehet valamilyen értékkel bíró szolgáltatás is.
- Ilyen szolgáltatás az ügynöki, illetve a **képviselési tevékenység**, amelynek ellátására a megbízó és a megbízott képviselési szerződést köt.
- Megbízási szerződés a **bizományosi tevékenység** vagy a **tőzsdei brókerekkel kötött szerződés** is.

SZOLGÁLTATÓK A NEMZETKÖZI ÜGYLETBEN

Szolgáltatást nyújtanak:

- szállítványozók,
- fuvarozók,
- raktárak,
- kikötők,
- reklámtevékenységet, kiállítás-szervezést végző cégek,
- pénzüzetek,
- biztosító társaságok,
- ügyvédek,
- biztosításközvetítők,
- piackutató cégek,
- különféle termék- és folyamatminősítéssel foglalkozó szervezetek,
- kereskedelmi kamarák,
- vámügynökségek (stb.).

A SZOLGÁLTATÁSI SZERZŐDÉSEK JELLEMZŐJE

- A szolgáltatást nyújtó szerződéses partnere érdekében fejt ki tevékenységét.
- Tevékenységének célja a megbízó által megkívánt **eredmény** elérése, de ennek **megvalósulását szerződésszerű teljesítésként nem vállalja.**

A SZOLGÁLTATÁSI SZERZŐDÉSEK JELLEMZŐJE

- A megbízó a megbízott tevékenységéért **díjat** fizet.
- A megbízottnak a megbízó érdekeit kell képviselnie **„a jó kereskedő gondosságával”.**
- A birtokába jutott információkat továbbítania kell megbízójának
- A szakszerű és gondos munkavégzés mellett rendszerint **titoktartási kötelezettség** terheli.
- A szerződés gyakran szabályozza az **összeférhetetlenségi eseteket** is.

KERESKEDELMI KÉPVISELŐ

- Az exportőrt külföldi piacán a másik ország üzletembere képviseli, számára üzleti partnereket, termékeire vevőket talál.
- Jutalékos közvetítő kereskedő: közvetítői tevékenységét **megbízója nevében és számlájára (kockázatára) végzi.**

KIZÁRÓLAGOS KÉPVISELŐ

- Meghatározott földrajzi területen **területvédelmet** élvez.
- A kizárólagos képviseleti jogot éves forgalomhoz is célszerű kötni.
- A kereskedelmi képviseletre vonatkozó szabályozásokat **az Európai Közösség harmonizálta.**

AZ ÜGYNÖK ÉS A KÉPVISELŐ ELHATÁROLÁSA

- Az **ügynök eseti megbízás** alapján dolgozik, az eladó árujára vevőt, esetleg a vevő részére eladót keres. A feleket összehozza, és ezzel tevékenysége lezárult.
- A **képviselő** olyan ügynök, akit megbízójához **tartós** (határidő nélküli vagy többéves lejáratú) megbízási szerződés köt. Feladata nemcsak „házasságközvetítés”, tevékenysége igen sokrétű lehet.

AZ ALKUSZ ÉS A BRÓKER

- A pusztán közvetítő jellegű ügynököt szokás **alkusznak** is nevezni (az árverések kulcsfigurája).
- A képviseleti jogú ügynök jogosítványt kaphat ügyletkötésre is.
- Ilyen ügyletkötési joggal felruházott képviselő például a **bróker**, aki lehetőséget kaphat arra is, hogy saját nevében kössön ügyleteket – ekkor már képviselőből bizományossá válik.

BIZOMÁNYI SZERZŐDÉS

- A bizományos az általa közvetített ügyletet a saját nevében köti meg (azaz az áru eladójaként vagy vevőjeként lép fel), de megbízója számlájára és kockázatára teszi azt.
- Egy bizományi ügylet mögött mindig három szereplő van: a megbízó, a bizományos és üzleti partnere.

A BIZOMÁNYI SZERZŐDÉS RENDELKEZÉSEI

- limitár
- bizományos díjazása
- bizományos felelőssége
- bizományi raktár (konszignációs raktár)
- önszerződés

DELKLEDERE (DEL CREDERE) FELELŐSSÉG

- Delkredere kockázat: a megbízó kockázata, ha a bizományos áruját hitelben értékesíti az általa nem ismert vevőnek.
- Delkredere felelősségvállalás: hitelben eladott áruk esetében a bizományos a vevő nem fizetése esetén köteles a megbízó számára az áru ellenértékét megfizetni.
- Delkredere jutalék: a delkredere felelősség vállalásáért a bizományos külön jutalékot kap.

LÍZING ÜGYLET

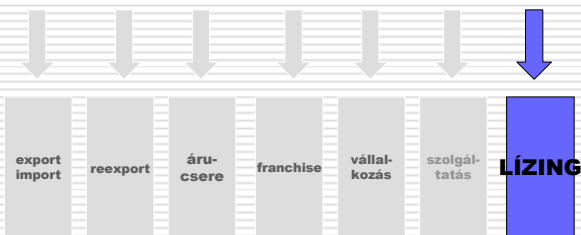

KÜLKERESKEDELMI ÜGYLETEK

LÍZINGÜGYLET

- A lízing (leasing) kifejezés az angol „to lease” szóból származik, Magyarországon gépbérlés, hasznóbérlés néven vált ismertté.**
- A kölcsön, a letét, a bizomány, a bérlés és az adásvétel bizonyos elemeit egyesíti.**

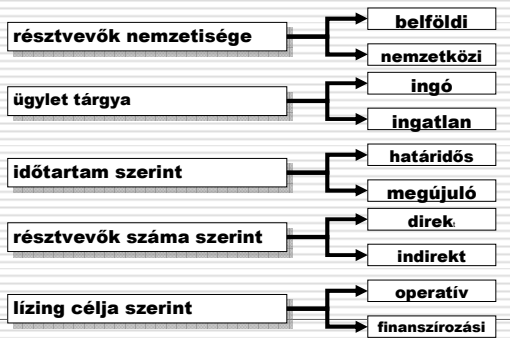

A LÍZINGÜGYLET TÍPUSAI

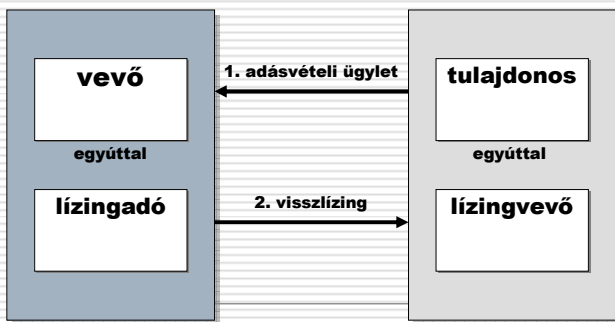

VISSZLÍZING RÉSZTVEVŐI
